

ПОРОГИ

Культурно-політичний місячник для українців у Чеській Республіці
POROHY Kulturně-politický měsíčník pro Ukrajince v České republice

№ 1/2023, рік XXX | č. 1/2023, ročník XXX

Усі електронні випуски часопису «Пороги» знайдете на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

ДІВЧИНКА АМЕЛІЯ НАГАДУЄ ЧЕХАМ ПРО МУЖНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Читати усі випуски
«Порогів» онлайн
за QR посиланням або на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

2-11

Колонка в соцмережі: Хуцпа; Хроніка громади; Дайджест; Із діаспори; Установи: Як продовжити медичне страхування.

12-13

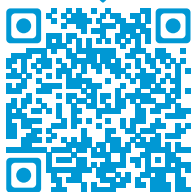
Людина: Українські переселенці поступово відпрацьовують допомогу, виплачену з бюджету Чехії.

14-22

Українці в Чехії мають такі ж права як громадяни Чехії; Лист українкам від Ольги Перебийніс;

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА **500 CZK / РІК** РАЗОМ **3 ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.**

Посилання
на формуляр

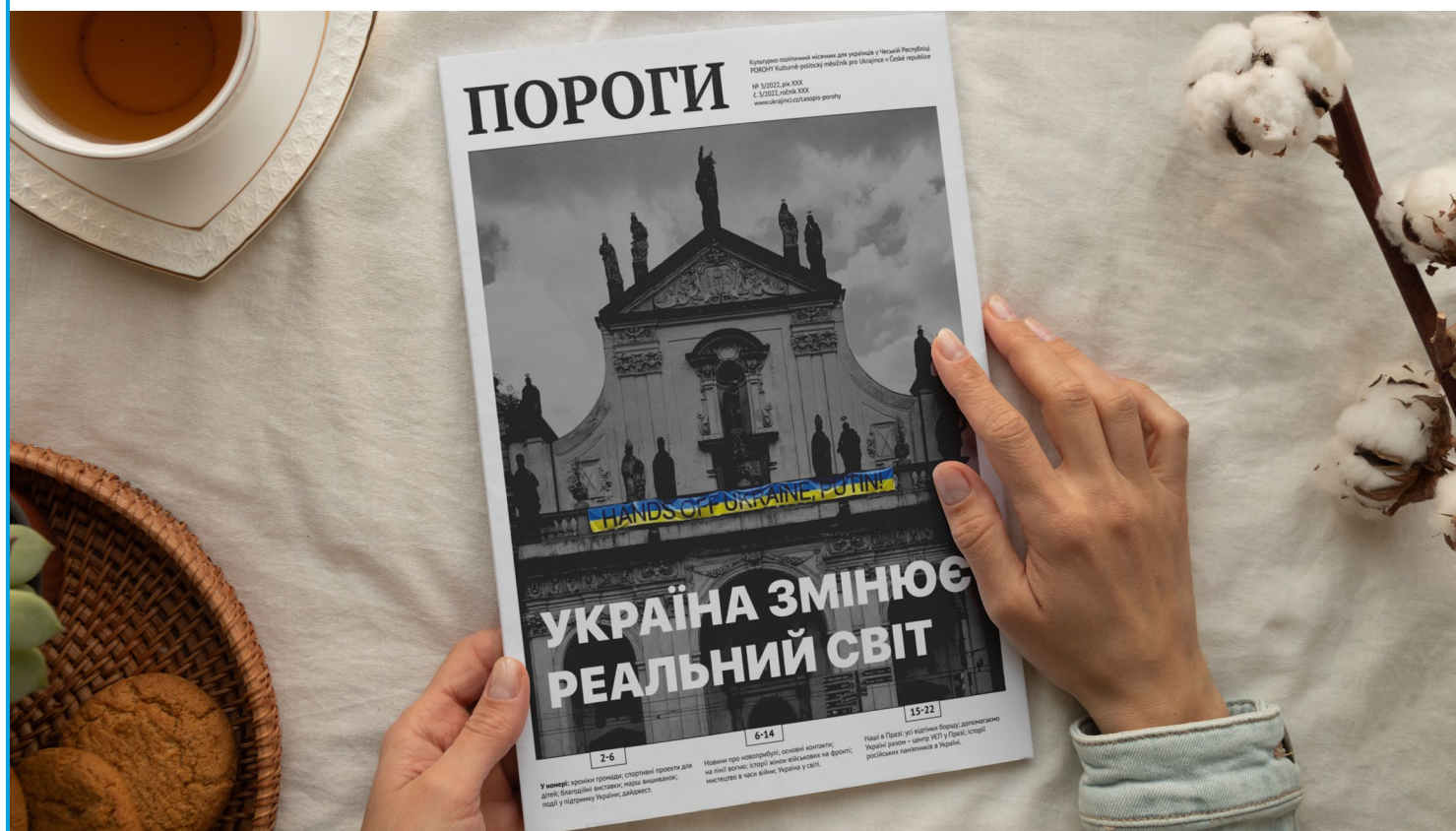

Замовити часопис можна таким чином:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

QR Platba

СУБОТНЯ УКРАЇНСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» В ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- Бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- Ви хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- Ви готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1-11 класи).

*В нас ви отримаєте
документ державного
зразка України.*

Адреса:

Прага 1, ZŠ Uhelný Trh 4
www.erudyt.cz,
facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com,
тел. +420 774 497 994

ЦЕНТР ДОПОМОГИ УКРАЇНІ «NUSLE»

- ✓ **прийом та відправка гуманітарної допомоги українським військовим та госпіталям, які знаходяться у зоні бойових дій.**
- ✓ **допомога українським біженцям (соціальна та психологічна підтримка, допомога у пошуку житла, працевлаштування, консультації, навчання дітей.**
- ✓ **збір коштів на потреби ЗСУ та біженців.**

Адреса: Tábořská 500/30
Гаряча лінія: 602 243 980
Сайт: maidan.cz
Facebook: [praguemaidsan](https://facebook.com/praguemaidsan)
Робочий час: 10:00 - 18:00
(Пн.-Пт.), 10:00 - 18:00 (Сб.)

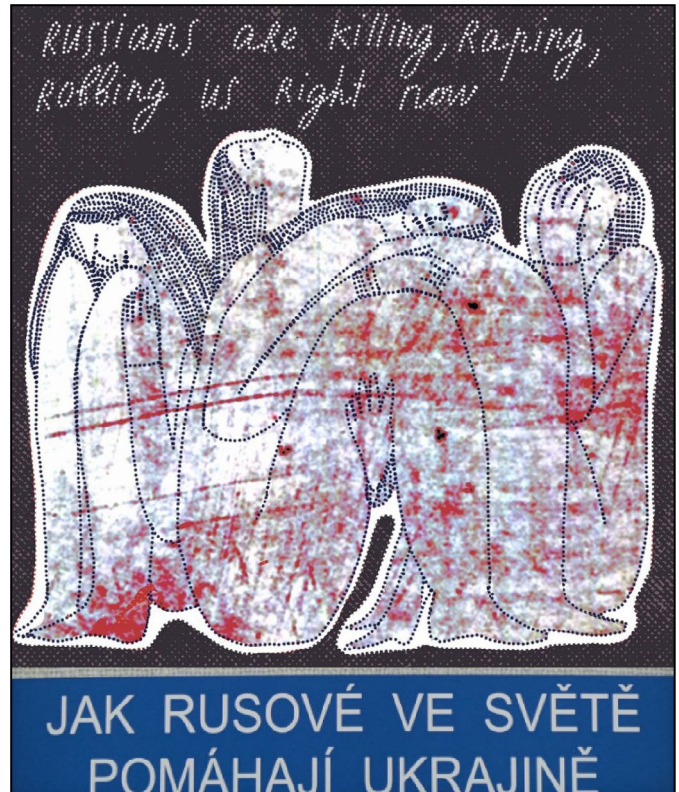

ХУЦПА

Текст: **ОЛЕКСІЙ СЕВРУК**

Уявімо собі наступну ситуацію: пишеться 1943 рік. Німецькі табори смерті вже понад рік “працюють” на повну потужність і “єврейське питання” успішно “вирішується” — принаймні з погляду Німеччини. А в безпечному тилу одного з міст антигітлерівської коаліції проходить виставка з назвою **ЯК НІМЦІ У СВІТІ ДОПОМАГАЮТЬ ЄВРЕЯМ**. Це не лише не можливо уявити; це щось, для чого у мові їдиш існує влучне слово: хуцпа — суміш брутального нахабства, цинізму та шкурного інтересу.

Так, серед німців часів Другої світової війни, безперечно, були й такі, хто допомагав євреям або союзникам антигітлерівської коаліції. Певно, кожен з нас зможе при бажанні згадати також якогось росіянина, який допомагає Україні. Автор цих рядків знає кількох таких і є свідомий того, що “хороші” росіяни в природі існують. В контрасті з цими людьми ще виразніше й облудніше вимальовується провина тих широких російських мас, які десятиріччями плекали фашизм а ля путін, які гигають в соцмережах, коли на українські цивільні будівлі падають їхні ракети, і в яких підсилюються протестні настрої тільки тоді, коли виявляється, що “їхні хлопці” не достатньо добре екіпіровані для того, щоб ефективно і відносно безпечно вбивати українців. Актуальна виставка в центрі Праги, названа **ЯК РОСІЯНИ У СВІТІ ДОПОМАГАЮТЬ УКРАЇНЦЯМ**, є, в кращому випадку, не на часі, недодумана до кінця і не емпатична щодо жертв російської агресії. У гіршому випадку — це намагання “вийхати” на українській крові, отримати символічний (і не зовсім) капітал та “відмити” Росію в очах чеської громади. Це все вкупі, на тлі безкінечних злочинів Росії проти мирних жителів України, які відбуваються прямо зараз, не можна назвати по іншому, ніж хуцпа. І не тому, що хороших росіян немає. Але тому, що їхній відсоток від злочинного загалу — мізерний. І вони жодним чином не можуть нині представляти свою країну і своє суспільство. Не знаю, як

спитися організаторам цієї виставки, а особисто я, читаючи її назву, бачу картини масових поховань у Бучі й під Ізюмом, розстріляні автівки і будинки з написами ДІТИ, зруйновані міста сходу і півдня України та інші видива, що красномовно свідчать про те, як росіяни вже дев'ять років “допомагають” остаточно вирішити “українське питання”. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 1/2021, рік XXX. Підписано до друку 13 березня 2023 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчи-нець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; Facebook.com/ukrajinska.uicr; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 1/2023, ročník XXX. Uzávěrka: 13. března 2023. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec, Elvira Bozhani, Olexsij Sevruk, Anatolij Krát, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Grafika:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz.; Facebook.com/ukrajinska.uicr, **číslo účtu:** 1925774379/0800.

ДІВЧИНКА АМЕЛІЯ НАГАДУЄ ЧЕХАМ ПРО МУЖНІСТЬ УКРАЇНЦІВ

Провідний чеський вуличний арт-художник на псевдо Хеміс презентував нову роботу про мужність українців. Про це повідомив інформаційний ресурс про українців та для українців, які приїхали в Чехію через війну росії проти України ProUkrainu.

Впродовж кількох тижнів у Празі Малостранську площу прикрашатиме його мурал із зображенням реальної

української дівчини Амелії, яка стоїть із валізою на руїнах міста. Українка прославилася рік тому завдяки кадрам, на яких вона співає та торкається дорослих у притулку. Широкоформатну картину відкрили до річниці війни росії проти України. «Українці сміливі, це можна бачити щодня. І вони часто стоять на тих руїнах і виступають за те, щоб Україна була вільною», – зазначив митець. ■

Пороги

ПРОТЕСТНА ХОДА В ЧЕХІЇ ПРОТИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Устолиці Чехії 24 лютого сотні людей взяли участь у марші на підтримку України в рамках міжнародної ініціативи «Світло переможе темряву».

Учасники протестної ходи на Староміській площі Праги, серед іншого, привернули увагу до компаній, які продовжують вести бізнес у росії. Хода завершилася на Вацлавській

площі, де відбувся мітинг, учасники якого вшанували хвилиною мовчання пам'ять жертв російської агресії проти України. Деякі будівлі в Празі, включно з посольствами кількох держав, засяяли кольорами українського прапора. Подібні акції пройшли також у Брно, Плзені, Карлових Варах, Остраві, Ліберці, інших містах Чехії. ■

Пороги

У ПРАЗІ ВІДБУВСЯ МІТИНГ ПРОТИ УЧАСТІ РОСІЯН І БІЛОРУСІВ В ОЛІМПІАДІ

Біля приміщення Чеського Олімпійського комітету у Празі відбувся мітинг проти участі російських та білоруських спортсменів у літніх Олімпійських Іграх-2024 у Парижі.

За повідомленням, організаторами акції виступили українська громадська організація «Голос України» та чеська ініціатива «Капутін». Учасники акції тримали в руках фотографії українських спортсменів, які загинули від рук кремля.

У мітингу взяли участь представники української діаспори в Чеській Республіці, місцеві активісти, спортсмени та представники провідних чеських ЗМІ.

Офіційне число загиблих українських спортсменів та тренерів становить 220 осіб, понад 340 спортивних об'єктів пошкоджено або зруйновано росією або через росію.

Життя цих людей забрала повномасштабна війна, яку майже рік тому розв'язала Москва за підтримки Біло-

русі. Вони були справжньою гордістю своєї країни і прикладом для наслідування багатьом співвітчизникам, при цьому більшість з них замість спортивних залів та тренувань, обрали зброю і стали на захист своєї Батьківщини у російсько-українській війні.

Даного факту мало би бути більше ніж достатньо для того, аби Міжнародний олімпійський комітет навіть не розглядав будь-якої можливості участі спортсменів країн-агресорів. Але на сьогоднішній день досі існують коливання та дискусії стосовно цього питання. Ми повинні схилити їх до єдиного правильного рішення: громадянам рф та білорусі не місце на спортивних змаганнях! Зовсім скоро National Olympic Committees будуть шляхом голосування вирішувати, як вчинити з представниками країн-агресорів.

Нагадаємо, Світовий конгрес українців (СКУ) закликав українців у всьому світі провести у своїх країнах низку термінових адвокаційних за-

ходів, спрямованих на недопущення російських і білоруських спортсменів до змагань на Олімпійських іграх 2024 року в Парижі.

Також СКУ закликав Міжнародний олімпійський комітет заборонити участь російських і білоруських спортсменів у змаганнях в Олімпіаді. ■

Пороги

ВІЙНА В УКРАЇНІ ОЧИМА ЧЕСЬКИХ ФОТОГРАФІВ

Війна в Україні вже цілий рік перебуває в центрі уваги міжнародної спільноти. Тож не дивно, що відразу кілька фоторепортажів, теми яких пов'язані з російською агресією в Україні, стали переможцями премії Czech Press Photo за 2022 рік. Результати конкурсу були оприлюднені на сайті Czech Press Photo.

Фотожурналіст Войтех Дарвік Маца здобув премію у категорії «Новини» за 2022 рік за серію світлин під загальною назвою «Різанина в Бучі та Ірпені». Його знімки, зроблені на Київщині невдовзі після її звільнення, здобули звання «Фото року». Подібні роботи представив і Габріель Кухта, чиє фото посіло третє місце у категорії «Новини».

Світлина про українських біженців із серії «Чекання на потяг до безпеки»

Мілана Буреша були названі найкращими в категорії «Репортаж». «Біженці з України на центральному вокзалі Праги» Петра Топіча посіли 2-ге місце, а світлина зруйнованих українських

населених пунктів «Русский мир – страждання в Україні» авторства Ленки Кліцперовой – 3-тє місце в тій же категорії. ■

Пороги

МОЛИТВА ЗА ТИХ, ХТО БОРЕТЬСЯ ЗА СВОБОДУ УКРАЇНИ І ВСІЄЇ ЄВРОПИ

Майже сотня людей зібралися 12 лютого перед посольством України в Празі, щоб висловити підтримку Україні в боротьбі проти російського агресора. Зустріч організувала ініціатива «Молитва за Україну», яка вже організовувала подібні заходи минулого року після вторгнення росії в Україну. Про це інформує СТК.

У заході взяли участь відомі політики, дипломати, активісти та інші прихильники України. Представниця ініціативи «Молитва за Україну» Мартина Ганушова, зокрема, нагадала, що Україна наразі бореться не тільки за цілісність і незалежність своєї країни, але й за свободу всієї Європи.

Тимчасовий повірений у справах України в Чехії Віталій Усатий подя-

кував Чеській Республіці за допомогу та солідарність з Україною. «В цей складний час дуже важливо відчувати, що ми не одні. Чехія є прикладом підтримки для країн Європи», – підкреслив він. Люди молилися за жертв

війни, за витривалість у солідарності з Україною та за справедливий мир для України. Після цього учасники разом рушили на пікет до посольства російської федерації. ■

Пороги

ЧЕСЬКА КОМПАНІЯ В ДЄЧІНІ ВИГОТОВЛЯЄ НАДУВНІ МУЛЯЖІ ТАНКІВ І "ГАЙМАРСІВ": ПОПИТ ЗНАЧНО ЗРІС

Компанія Inflateltech виготовляє надувні оманливі цілі - муляжі військової техніки, і відправляє в Україну. Вироби заплутують ворогів і змушують його витратити дорогі ракети на фальшиву техніку. Попит останнім часом значно зріс

Компанія вже випустила близько 30 різних моделей, які поставляє в кілька країн світу, повідомив співвласник компанії Войтех Фрессер. Роль таких копій полягає в тому, щоб заплутати ворога. ■

Пороги

434 ПЕРЕВІРКИ ВІЯВИЛИ 330 ПОРУШЕНЬ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Чеське Управління державної Інспекції праці (SÚIP) під час перевірок дотримання умов праці українських біженців у Чеській Республіці виявило порушення законодавства у трьох чвертях випадків.

«Під час цих перевірок інспектори праці перевірили умови праці понад 5 тисяч осіб з України, які отримали тимчасовий захист. Загалом було розпочато 534 перевірки. З них 434 перевірки вже завершено. З цих завершених перевірок у 330 випадках виявили порушення законодавства. 104 перевірки пройшли без виявлених порушень», – повідомив у прес-релізі речник SÚIP Ріхард Колібач.

Найчастіше порушення стосувалися прихованого посередництва у працевлаштуванні, тобто направлення

працівників через агентство з працевлаштування без дозволу. Також були виявлені порушення зобов'язань щодо обліку відпрацьованого часу. У підсумку установа наклала штрафів на суму майже 5,5 мільйонів чеських крон, цитує Колібача ProUkraine – інформаційний ресурс про українців та для українців, які приїхали в Чехію через війну росії проти України. ■

Пороги

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ПЛАНУЮТЬ ПОВЕРТАТИСЯ З ЧЕХІЇ ДОДОМУ

У листопаді 2022 року фахівці Міжнародної організації з міграції опитали в Чехії 1384 українських біженців. Метою дослідження було з'ясувати, як вони влаштувалися в цій країні та дізнатися про їхні настрої. Про це повідомляє видання brnodaily.com.

За даними опитування, планували повернутися до України 73% біженців. Четверть не збиралася переїжджати із Чехії. Близько 2% респондентів хотіли продовжити поїздку до інших країн, де мали родичів. 37% респондентів проживали в одному місці в Чехії не менше 6 місяців.

Число тих, хто не може покрити свої витрати на проживання, знизилось до 25%. Минулого літа таких людей була половина. Близько 75% біженців сказали, що мають фінанси, необхідні для

проживання в країні. Четверть опитаних отримували соціальні виплати, а п'ята частина мала дохід від роботи. Кожен п'ятий жив на заощадження та допомогу родичів і стільки ж українців не просили жодної гуманітарної допо-

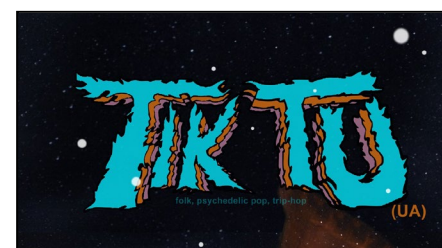
моги. Жінки становили 85% опитаних, причому понад 80% з них – мешканці міст. Майже половина респондентів приїхала із окупованих східних областей, а одна десята – з Києва. ■

Пороги

УКРАЇНСЬКИЙ ГУРТ «ТІК ТУ» ЇДЕ ДО ПРАГИ

У празькому клубі «Cross Club» 19 березня виступить український гурт з Тернополя «Tik Tu»

Учасники музичного тріо, чия творчість вже встигла високо оцінити багато українських і не тільки меломанів та критиків, нарешті добралися до Праги.

У ПРАЗІ ЗАПРАЦЮВАЛИ МОБІЛЬНІ ОФІСИ, ДЕ МОЖНА ЗРОБИТИ УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ

Укrajнський уряд направив до Чеської Республіки мобільних працівників імміграційної служби для виготовлення документів. Вони працюватимуть у спеціальних мобільних офісах. Про це пишуть чеські ЗМІ.

П'ять машин, комп'ютер та камера – Державна міграційна служба України відправила їх до Чехії початком лютого. Пілотний проєкт розпочато у монастирі у Лоденицях неподалік Праги. При цьому уточнюється, що мобільні офіси спочатку переміщатимуться виключно чеською столицею.

У мікроавтобусах українці зможуть запросити видачу або продовження

документів, у тому числі паспортів та водійських прав. Готові документи, надіслані з України, вони також

зможуть забрати у мобільних офісах, обіцяє начальник паспортної служби Анастасія Кузьмицька. ■ **Пороги**

АКЦІЯ ПАМ'ЯТІ В ЦЕНТРІ ПРАГИ

Уцентрі чеської столиці одного лютого дня організатори розмістили десятки пар взуття, щоб нагадати про мешканців Маріуполя та Бучі, які загинули внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну. Про це повідомила у Телеграмі Маріупольська міська рада та опублікувала відповідні світлини з Праги.

«Акція пам'яті за загиблими в Маріуполі та Бучі у столиці Чехії має нагадати світу про страшні злочини росії під час війни в Україні», – йдеться у повідомленні. У міськраді зазначили, що, за попередніми даними, у Маріуполі за період блокади загинули понад 22 тисячі людей.

«Точна кількість досі невідома. Адже тисячі тіл мирних жителів

залишилися під завалами знищених будинків. Наразі окупанти їх зносять

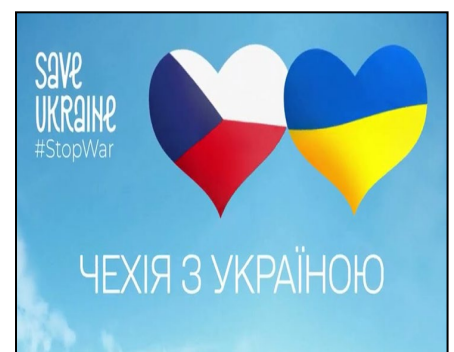
та утилізують разом з мертвими тілами», – уточнили у міській раді. ■

УКРАЇНА – ЧЕХІЯ: СОЛІДАРНІСТЬ І ПАРТНЕРСТВО

УЧеській Республіці випускати-муться системи протиповітряної оборони (ППО) для України. Про це повідомив заступник міністра оборони Чехії Данієль Блажковець, передає Radio Prague International.

Складання сотень особливо модифікованих всюдиходів Toyota, оснащених двома скорострільними кулеметами, здатними вражати в тому числі дрони, оплатять Нідерланди.

Чеські фірми купуватимуть також необхідні боєприпаси, повідомив директор Агентства з міждержавної співпраці Алеш Вітечка. Посередником під час реалізації цього проєкту виступає Міноборони Чехії. Цей проєкт має той самий принцип, що і модернізація 90 танків T-72, яка вже здійснюється. Необхідна робота проводиться чеською фірмою, а оплату замовлення спільно здійснюють США та Нідерланди. ■

І СВІТЛО ПЕРЕМОЖЕ ТЕМРЯВУ

«Мега Марш» у річницю повномасштабного вторгнення московії в Україну відбувся у Торонто. За даними Конгресу Українців Канади, участь у заході взяли понад 10 тисяч людей – це і канадці, й українська діаспора, й українці яких війна змусила залишити рідні домівки, й ті хто не байдужий до долі України та бажає їй Перемоги.

Підготувала: **ЕЛЬВІРА БОЖАНІ**

Удесятиградусний мороз учасники пройшли ходою від площі Yonge-Dundas до площі Nathan Philips. На марші майоріли прапори України, Канади, Латвії. Люди несли транспаранти з написами «Хай живе Україна», «Україні потрібен мир!», «Канада підтримує Україну!», «Крим це Україна!», «путін гори й пеклі!», «росія – країна терорист!».

Під час ходи учасники спілкувалися, знайомилися, виголосили українські патріотичні гасла, несли запалені свічки, ділилися думками.

ОЛЕНА

Киянка Олена в Торонто з літа 2022 го. Перші два місяці війни вона

провела під обстрілами на рідній Оболоні. Спочатку не хотіла покидати Київ та коли у її квартирі від вибухів винесло вікна й вона ледь залишилася жива – вирішила податися у безпечніше місце. На марш дівчина прийшла з подругами. Розповідає – волонтерити та збирати кошти для друзів, які на війні, не припиняє, хоч вона й далеко від дому.

«Тисячі українців зараз розкидані по всьому світу. Пронизливе відчуття віддаленості та відчуженості гнітить серце. На марші я зустріла знайомих, друзів, з якими можна розділити ці відчуття. Тут не тільки українці, а й білоруси, грузини, вірмени, вихідці з Молдови, країн Прибалтики. Різноманітні прапори на

марші солідарності мене дуже радує, бо це означає, що усі розуміють загрозу агресивної політики росії для світу. Це важливо, що багато країн допомагають Україні в цій війні.

Кожен з нас хто зараз за кордоном, допомагає тим хто боронить нашу землю, хто залишився в Україні волонтерити. Це глобальна біда і щоб її подолати нам необхідна допомога, як парламентів і міністерств оборони, так і кожної окремої небайдужої людини. Для перемоги важливо, щоб кожен з нас не забував допомагати Батьківщині! Я вважаю, що подібні акції повинні відбуватися регулярно, до самої й цілковитої нашої Перемоги!».

ВІКТОРІЯ ТА СВІТЛАНА

Поруч з Оленою її нові знайомі – Вікторія та Світлана. Дівчата кажуть, не могли не прийти на захід й залишатися осторонь у такий скорботний день.

Вікторія і Світлана – мати й донька. Їх «хода» почалася ще у 2014 му році, коли до рідного міста Донецьк прийшов «руський мір». Тоді жінки зібрали необхідні речі й оселилися в Маріуполі. Та вони усвідомлювали, що заморожений конфлікт може знову стати активним тож навесні 2018 го року переїхали до Києва. Почали будувати нове життя в столиці. Та не судилося! У лютому 2022 го вже удруге довелося покидати домівку.

«І ось тепер ми в Канаді. У безпеці. Позаду ще палає страшна війна, попереду невідоме майбутнє, а десь

посередині ми – стомлені, ще досі налякані, залишившись без нічого, але не скорені. Для нас важливо бути на Марші єдності, бо ми українці, і завжди вважали себе українцями, не дивлячись на те, що майже дев'ять років тому ми жили в Донецьку і розмовляли російською.

Для нас ця війна почалась не рік тому. Вона триває вже понад вісім років. Ми втратили все, що мали, покинули місто, в якому прожили все життя, тому що ми обрали Україну. Нам не потрібен «руський мір»! Нам не потрібна росія! Тому сьогодні нам дуже важливо бути тут серед своїх земляків де ми відчуваємо себе ближче до Батьківщини.

Ми не знаємо, яке майбутнє чекає на нас, але впевнені, що Україна переможе у цій страшній війні. Дякуємо всім нашим міжнародним друзям, які щиро допомагають українцям по всьому світові. Ми пишаємось мужністю нашого народу, наших воїнів! Відчуваємо праведний гнів до ворога, який прийшов на нашу землю. Віримо в ЗСУ! Бажаємо всім миру! Слава Україні! Смерть ворогам!»

ЛІЗА

Луганчанка Ліза відчула усі жахи війни у 2014 році, коли була ще підлітком. Як і її нові знайомі Вікторія та Світлана дівчина не захотіла залишатися на окупованій «руським міром» території й покинула родинне вогнище.

«Вдруге я покинула свою домівку як і мільйони моїх земляків 24 лютого. Час від часу було відчуття, що я маленька деталь у величезному механізмі і я не в змозі зупинити рух. Донедавна мені здавалося, що війна йде за мною по п'ятках. На щастя це не так!

Я усвідомила, що кожна людина може впливати на ситуацію – це і волонтерство, і донати, і участь в ось таких мітингах на якому я сьогодні, і спілкування з однодумцями. Іноді, нам здається що ми втомились й нічого не хочеться робити, але потім ти повинен зібратися з силами, згадати всі ті нещастя які здійснила сусідня держава та йти розповідати про це всьому світу. Ось і зараз на мітингу, я відчуваю емоції єднання всіх людей, які прийшли підтримати мою державу.

Дуже тішить, що Канада бере активну участь у підтримці України та українців, що її уряд звертає увагу на потреби мого народу та моєї країни. Це велика цінність! Коли ми разом і нас багато то наші тихі голоси перетворюються у гучний крик, який чути всюди. Я вдячна усім хто тут й усім хто наближає нашу Перемогу!»

ЛУЕН

Канадка Луен має українські коріння – її родина з Буковини. Жінка каже, що її бабуся (першою приїхала до Канади) та батьки (народилися в Канаді) берегли українські традиції – часто співали й слухали буковинських пісень, готували національні блюда, святкували українські свята. Луен

дізналася про Мега марш від українки Віри, яка в Торонто віднедавна, й вирішила, що мусить бути поруч з новою подругою під час ходи.

«Я ніколи не була в Україні та коли почалася війна це мене дуже засмутило і стало боляче за всіх тих хто опинився у тому пеклі. Я не могла повірити, як це у наш сучасний час можна таке дозволити? Як можна скидати бомби на суверенну державу, на мирних людей? У мене це все не вкладається в голову!»

Я вдячна канадській владі, за те що вона дала можливість українцям знайти тут прихисток. Адже це важливо виховувати дітей там, де не розриваються бомби, де можна погуляти в парку, покататися на велосипеді. Я пишаюся цими мужніми людьми, які починають тут життя з нуля! Це важко. Та українці дуже стійкі, дуже мужні й зараз це бачить увесь світ. Неймовірно як Україна тримає оборону! Українські військові – це щось за межею зрозумілого! Втримати та вистояти проти такого потужного ворога – для цього потрібна неабияка сміливість й воєнна мудрість! Україна неодмінно переможе! Я в це щиро вірю!»

ВІРА

Подруга Луен Віра на початку лютого 2022 го й не думала покидати Київ та війна змінила плани. У Торонто дівчина вже більше ніж пів року. Тут вона волонтерить в одному з центрів, який допомагає новоприбулим українцям зорієнтуватися на новому

місці та знайти необхідну інформацію з пошуку роботи чи житла.

«Те що я тут на Марші серед своїх однодумців й земляків для мене дуже важливо. Важко знаходитися далеко від рідної землі, але коли поруч так багато підтримки та порозуміння інших – це допомагає не втратити віру й вистояти. Я ніколи не сумнівалася, що українці сильна й незламна нація й ця війна показала усьому світу нашу непохитність і стійкість. Думаю згодом буде написано чимало книг й знято чимало фільмів про подвиги наших людей. Зараз саме Україна творить світову історію й світ мінятиметься дуже швидко та стрімко саме завдяки діям українців. Ми є свідками важливих подій.

Багато моїх друзів змушені були виїхати з України й зараз де б вони не були, беруть участь у заходах з нагоди трагічної річниці. Ми з подругами приєдналася до учасників Мега маршу в Торонто. Дуже приємно чути слова підтримки від канадців, литовців, поляків, іранців, які йдуть пліч-о-пліч з нами. Це неймовірно! Нас тут тисячі, але при цьому ми як єдине ціле. Дуже потужна атмосфера.

Багато з нас на ходу прийшли з запаленими свічками. Для мене особисто це не тільки знак пам'яті та скорботи за загиблими, а ще й символ світла, яке переможе темряву!

Щодня я мрію про те, як повернуся додому, зайду у свій двір, пройдуся улюбленими вуличками, вип'ю запашної кави в улюблені кав'яр-

ні. А допоки звідси допомагатиму волонтерам та ЗСУ. Вірю – лиху прийде кінець! Українці повернуться додому й відбудують свою країну на заздрість всім! Все буде Україна! Ми переможемо! Слава Україні!»

ТРЮДО

Почесними запрошеними спікером на Мега марші став Прем'єр-міністр Канади Джастін Трюдо. Він звернувся до присутніх зі словами подяки та підтримки.

«Це день коли ми святкуємо мужність України! Канада з самого початку підтримувала Україну і продовжує це робити. Ми будемо з вами до Перемоги й тоді коли паде росія! Вже понад століття в Канаді діє потужна українська діаспора, а сьогодні наша країна стала домівкою для другої найбільшої української діаспори у світі. Ми всі дякуємо вам за вашу працю, за ваше прагнення свободи й ми підтримаємо вас у боротьбі за незалежну Україну! Я вдячний долі бути зараз серед вас!»

Прем'єр-міністр Трюдо повідомив, що Канада надіслала Збройним Силам України чотири бойові танки Leopard 2 й надасть ще чотири, для боротьби з агресором. Також уряд ухвалив рішення надати Україні бронеавтомобіль-відновлювальник та понад 5 тисяч патронів 155 мм боеприпасів, щоб зміцнити боездатність українських військових. Водночас для посилення тиску на режим путіна запроваджуються нові санкції щодо фізичних осіб та суб'єктів, причетних до руської загарбницької політики. ■

ЯК ПРОДОВЖИТИ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ У ЧЕХІЇ? ВІДТЕПЕР І ОНЛАЙН

Автор: ДАРИНА ДЗЮБА, SZ

Дозвіл на проживання громадян України, що мають у Чехії тимчасовий захист, закінчиться 31 березня 2023 року. Відтак, українці мають подати заяву на продовження тимчасового захисту, а разом з тим продовжити і медичне страхування.

Заяву на продовження тимчасового захисту потрібно подати на сайті Міністерства внутрішніх справ до 31 березня 2023 року. Після цього термін дії буде продовжено до 30 вересня 2023

Онлайн-форма для продовжити терміну дії медичного страхування.

року. Якщо ж ви хочете продовжити дозвіл на проживання до 31 березня 2024 року, вам доведеться особисто відвідати відділення міністерства для отримання нової візової наклейки.

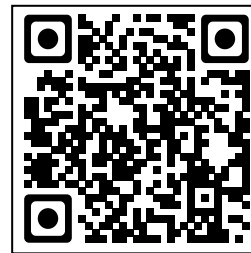
«Наприкінці березня закінчується термін дії страхових карток, виданих українцям із тимчасовим захистом, які вони пред'являють під час відвідування лікаря. Оформити нову картку з продовженим терміном дії вони можуть онлайн», – розповів заступник директора з обслуговування клієнтів компанії «VZP» Іван Душков.

Слід зазначити, що оформити нове медичне страхування онлайн українці можуть лише через 5 робочих днів після продовження тимчасового захисту у відділенні Міністерства внутрішніх справ Чехії.

«Для перевірки їм знадобиться лише діюча картка медичного страхування. Нову картку вони зможуть завантажити на телефон або роздрукувати з комп'ютера. Не потрібно буде особисто відвідувати наші відділення», – додає Іван Душков.

У зв'язку з поточною завантаженистю відділень «VZP», для оформлення нового документа рекомендується використовувати онлайн спосіб. Проте, як зазначають у компанії, якщо з будь-яких причин ви не можете це зробити, оформити документи можна і у відділенні. Для цього застрахованій особі необхідно пред'явити свою діючу картку медичного страхування та підтвердження про продовження тимчасового захисту. ■

Додаткову інформацію про охорону здоров'я українською можна знайти ТУТ.

УРЯД ЗАТВЕРДИВ ЗМІНИ ЩОДО ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ. НОВІ ПРАВИЛА ДІЯТИМУТЬ З КВІТНЯ

Уряд Чехії затвердив нові умови підтримки українських переселенців, які міністри обговорювали з грудня минулого року.

Нові поправки до закону під назвою «Лекс Україна», які 27 січня затвердив уряд Чехії, набудуть чинності з квітня. Стосуються вони виплати так званих внесків солідарності та фінансової допомоги вимушеним переселенцям з України. Крім того, зміни передбачають запровадження обліку переселенців або спрощення отримання кваліфікації логопеда.

«Зміни, які поступово впроваджувалися, передбачають скорочення терміну виплати гуманітарної допомоги в однаковому розмірі до п'яти місяців, а також визначення вразливих осіб,

наприклад матерів з найменшими дітьми, осіб з обмеженими можливостями або тих, хто доглядає за немісними родичами. У рамках гуманітарної допомоги вони матимуть право на базову підтримку, якщо доведуть, що не можуть бути економічно самодостатніми», – зазначила у п'ятницю речниця Міністерства праці та соціальних справ Єва Давидова.

Згідно з проектом Мінпраці та соціальних питань, біженці з тимчасовим захистом зможуть оформити гуманітарну допомогу в розмірі прожиткового мінімуму протягом 150 днів з місяця надання тимчасового захисту.

Згідно з поправкою до закону, виплачувати так званий внесок солідарності домогосподарствам будуть лише тоді, якщо іноземці з тимчасо-

вим захистом проживають разом із постачальником житла. У міністерстві припускають, що умови та розмір допомоги солідарним домогосподарствам будуть визначені постановою уряду до 30 червня.

Поправка також містить зміни до Закону про Державний фонд підтримки інвестицій, які дозволять виплачувати кошти для надання довгостроково вільної квартири в оренду чи піднайм особі з тимчасовим захистом. Водночас у рамках Закону про немедичні медичні професії поправка полегшує отримання кваліфікації в галузі логопедії, оскільки у зв'язку з напливом переселенців попит на ці послуги зріс. Поправка також передбачає реєстрацію біженців і пов'язані з цим зобов'язання роботодавців. ■

УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕСЕЛЕНЦІ ПОСТУПОВО ВІДПРАЦЬОВУЮТЬ ДОПОМОГУ, ВИПЛАЧЕНУ З БЮДЖЕТУ ЧЕХІЇ

Після 24 лютого минулого року всі країни Європейського Союзу (і не тільки) у перший же день відкрили свої кордони для українських громадян, які шукали безпечного притулку і захисту від раптової війни.

Автор: АНАТОЛІЙ КРАТ, ПРАГА

Сотні тисяч біженців прийняла також і Чеська Республіка, незважаючи на те, що вона за територіальним критерієм належить до так званих малих країн Європи. А відтак бюджет цієї країни зазнав незапланованих витрат. Серед частини пересічних чеських громадян навіть почали ширитися побоювання, що приїзд до країни великої кількості біженців негативно позначиться на їхньому добробуті. Однак, на думку режисерки і продюсерки родом із Закарпаття Оксани Мойсенюк, яка вже 14-й рік живе і працює в Празі, перебування українців позитивним чином позначилося на чеській економіці.

«Українські мігранти відомі у світі як працьовиті та незалежні люди. Тому

вони не хочуть обмежувати себе державною допомогою, нехай навіть з добрих намірів, натомість прагнуть бути самостійними: завзято вчать чеську мову, щодня шукають у базі даних із кількома сотнями тисяч легальних вакансій роботу, і як наслідок – починають працювати і сплачувати податки в Чехії», – розповідає Оксана.

Як приклад, вона наводить історію Ірини – однієї зі ста тисяч працевлаштованих на чеській землі українок, яка стала героїнею двох відеороликів, знятих в рамках соціальної реклами у співпраці з Міністерством праці та соціальних питань Чеської Республіки. Це лише один з багатьох напрямків широкої інформаційної кампанії, яка має на меті пояснити вимушеним переселенцям, на що

вони можуть претендувати у Чехії, де знайти потрібну інформацію, де шукати роботу та куди звертатися з різноманітними питаннями.

Пані Ірина приїхала до чеської столиці з містечка Пологи, що в Запорізькій області. Її родина була в окупації з 2 березня 2022 року, коли в місто увійшли російські війська. На автовокзалі, де Ірина раніше працювала, окупанти облаштували собі один зі штабів, а частина з них оселилася в будинку сусідів Ірини.

На початку квітня героїні разом із 17-річним сином вдалося виїхати до Чехії, а чоловік залишився вдома. Син Ірини наразі інтенсивно вивчає чеську мову на курсах від Карлового університету, щоб навести вступи-

ти у чеський виш на інформатику. З батьком і чоловіком зв'язку дуже часто немає тижнями.

«Опинившись у Чехії через російську агресію проти України, я майже відразу скористалася можливостями місцевого ринку праці, – ділиться в одному з відеороликів своїм досвідом пані Ірина. – Понад пів року я працюю санітаркою у будинку для людей похилого віку. Я вже опанувала основи чеської мови, тому почала думати про курси підвищення кваліфікації. На сайті уряду праці я переглянула необхідну інформацію. Вона є і українською мовою. Та про всяк випадок ще зателефонувала на гарячу лінію, де зі мною розмовляли також рідною мовою. Працівниця порадила, до якого відділення служби зайнятості звернутися, та нагадала години роботи».

Втім, продовжує далі Оксана Мойсєнюк, Бюро праці Чеської республіки надає низку інших послуг українським громадянам. Щонайменше це чотири основні опції, тому якщо у вас виникнуть додаткові запитання щодо роботи в Чехії, не бійтеся звертатися до служби зайнятості. Так, якщо ви у пошуках роботи, ви можете скористатися базою легальних вакансій. Якщо ви вже працюєте, але прагнете професійного росту – Бюро праці може порадити вам курси для підвищення кваліфікації та може оплатити ці курси. Також служба зайнятості може оплатити вам перекваліфікаційний курс чеської мови. І саме Бюро праці виплачує гуманітарну допомогу тим, хто має на неї право. Причому для цього ви не мусите приходити фізично, достатньо подати заявку онлайн, тобто здійснити відповідні дії в Інтернеті в режимі реального часу.

«Головне, що таким чином вдається заощадити масу вільного часу, який можна потім присвятити дітям. Адже не секрет, що більшість українських біженців – це матері з дітьми, – коментує свою героїню Оксана Мойсєнюк. – Кажуть, що факти – вперта річ. За попередньою інформацією, жінки становлять близько 70% українських робітників, що стали на облік з початку війни. А знаєте скільки українські біженці, які офіційно працевлаштувалися в Чехії, сплатили 2022 року до державної системи соціального забезпечення? Майже 8 мільярдів чеських крон! Отже, допомога, яка була

виплачена з державного бюджету, поступово повертається. І це не мої слова. Про це офіційно цими днями повідомив журналістам після чергового засідання уряду чеський міністр праці та соціальних справ Маріан Юречка. Чому поступово? Бо витрати чеського держбюджету, пов'язані з підтримкою біженців з України, станом на кінець минулого року сягнули 18,6 мільярда чеських крон. З них 3,2 мільярда крон – це дотації на житло, призначені для тих, котрі запропонували свої житлові приміщення українським біженцям».

Як би там не було, але війна в Україні, на жаль, триває. Тому чеський

уряд нещодавно ухвалив рішення продовжити режим тимчасового захисту для українців ще на один рік – до березня 2024 року. Крім того, дедалі більше українських громадян, які не мали наміру виїжджати з України, зважуються на це. А отже попереду в Оксани Мойсєнюк та її команди у співпраці з чеським Міністерством праці та соціальних питань буде чимало нових інформаційних проєктів. Бо як справедливо зазначив свого часу міжнародний банкір, бізнесмен і фінансист Натан Маєр Ротшильд: «Хто володіє інформацією, той володіє світом». ■

УКРАЇНЦІ В ЧЕХІЇ МАЮТЬ ТАКІ Ж ПРАВА, ЯК І ЧЕСЬКІ ГРОМАДЯНИ

Від початку повномасштабного російського вторгнення в Україну Чеська Республіка надала статус тимчасового захисту 480 тисячам українців.

Автор: АНАТОЛІЙ КРАТ, ПРАГА

Наразі їх залишилося майже 300 тисяч, причому біля 100 тисяч з них вже працевлаштовані. Решта українських біженців за цей час або покинули Чехію (повернулися додому чи переїхали до іншої країни), або й досі перебувають у пошуках робочих місць, які хоча б приблизно відповідають їхнім запитам і рівню освіти. Допомогти їм у цьому може Бюро працевлаштування ЧР (Úřad práce ČR) та Державне управління інспекції праці, де вони можуть отримати, серед іншого, інформацію про можливі ризики нелегальної праці і трудової експлуатації. Цю ж інформацію можна також отримати і від інших неурядових організацій, які допомагають іноземцям. Про це розповіла режисерка і продюсерка родом із Закарпаття Оксана Мойсенюк, яка вже 14-й рік живе і працює в Празі.

Вже за тиждень після вторгнення з ініціативи муніципалітету Праги її команда зняла відеоролик, який допоміг тисячам українських жінок з

дітьми знайти інформацію про те, як зареєструватися в Чехії, де отримати грошову допомогу, безкоштовне житло тощо. Згодом на замовлення Чеського телебачення вони перекладали і титрували чеські освітні телепередачі для українських дітей та підлітків. Своєрідною родзинкою став загальнонаціональний проект «Můžеш Mluvit Česky» («Можеш говорити чеською») – безкоштовні курси з вивчення чеської мови, який вдалося запустити разом із чеським інвестором.

«Я намагаюся допомагати своїм країнам передусім інформаційно. З вересня працюю для Міністерства праці та соціальних справ Чеської Республіки (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR), де ми з колегами розробили цілу кампанію для українських переселенців: статті, буклети, мобільний додаток, рекламу на радіо та відеоролики. Насправді чеська влада та Бюро праці запропонували низку актуальних ініціатив для українців, водночас вони почуваються іноді «ображеними»:

мовляв, ми придумали для біженців багато послуг, а ті ними не завжди користуються. Більше вірять «достовірній» інформації на різних форумах у мережі, ніж офіційним джерелам та конкретним рекомендаціям. Ось чому виникла нагальна потреба більше розповісти про це у соціальних мережах і засобах масової комунікації, які читають українці», – пояснює Оксана.

А й справді, чеська влада наперед передбачила всі проблеми, з якими можуть зіткнутися наші співвітчизники, а головне – запропонувала шляхи їх вирішення ще до того, як вони можуть виникнути. Судіть самі.

Якщо вам потрібно вирішити свої питання в Бюро працевлаштування Чехії, а ви не володієте чеською мовою, не хвилюйтеся. У більшості відділень бюро в певні години є перекладачі, про що слід заздалегідь домовитися телефоном. Крім того, ви можете взяти з собою власного перекладача. Під час пошуку роботи важливо черпати інформацію з офі-

ційних джерел, а якщо вам потрібна консультація, можете зателефонувати на інформаційну лінію + 420 950 180 100, де також можете говорити українською мовою.

Бажаєте вивчити чеську чи поглибити знання цієї мови? Немає проблем! Бюро працевлаштування Чехії може допомогти вам у виборі й подальшому фінансуванні курсу перепідготовки з чеської мови. Для тих, хто вже знає чеську мову, Бюро також може порадити з вибором відповідної професійної перепідготовки і допомогти вдосконалити або отримати нові навички в рамках конкретної професії. Якщо виконуються певні умови, встановлені законом, Бюро працевлаштування навіть може оплатити такий курс. Якщо ви шукаєте нову роботу, до ваших послуг база даних із кількома сотнями тисяч вакансій. Це перевірені легальні робочі місця.

Втім, застерігає Оксана Мойсєнюк, сфера трудового права більше не входить до відповідальності Бюро працевлаштування. Якщо вам потрібна порада чи допомога з цього приводу, вас проконсультує Державне управління інспекції праці (Státní úřad inspekce práce). Його послуги також безоплатні. Управління надає інформацію і консультації з питань трудового права і приймає пропозиції для перевірки роботодавців.

Як працівник ви маєте в Чехії право на мінімальну заробітну плату в розмірі не нижче 96,40 крон за годину. Для професійних і більш складних робіт мінімальна заробітна плата вища. Стандартний робочий час становить 40 годин на тиждень. Він може бути і коротшим, якщо ви домовитеся про це з роботодавцем, який зобов'язаний виплатити вам всю місячну зарплату у встановлений трудовим договором термін. Ви також маєте право на оплачувану відпустку, справедливе й рівне ставлення і безпечні умови праці. Якщо роботодавець не платить вам зарплату або платить менше, він порушує закон. Оскільки українці мають в Чехії такі ж права, як і чеські громадяни.

«Також можна зустріти пропозиції від агентств працевлаштування. Але завжди перевіряйте, чи це агентство має чинний дозвіл від Бюро працевлаштування ЧР. Легально надавати такі посередницькі послуги можуть виключно зареєстровані агентства. І вони не мають права вимагати будь-якої плати за свої посередницькі

послуги», – радить Оксана. Перебуваючи в трудових відносинах, ви маєте право на оплату медичного й соціального страхування і страхування на випадок хвороби. З цього приводу вас проконсультують ваша медична страхова компанія і Чеське управління соціального забезпечення (Česká správa sociálního zabezpečení).

Більше інформації про працевлаштування, а також про гуманітарну допомогу чи систему соціальних послуг ви можете знайти на сайті Міністер-

ства праці та соціальних справ ЧР (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR).

Також ви можете зателефонувати на інформаційну цілодобову лінію Міністерства внутрішніх справ Чехії (Ministerstvo vnitra ČR), призначену для іноземців із тимчасовим захистом: + 420 974 801 802.

І насамкінець, джерелом важливої інформації є сайт для іноземців у Чехії та застосунок Smart Migration, який можна завантажити на свій мобільний телефон. ■

ЛИСТ УКРАЇНКАМ, ЯКІ ВОЛЕЮ ДОЛІ ОПИНИЛИСЯ В ЧЕХІЇ (І НЕ ТІЛЬКИ)

Цей лист з київської темряви я пишу до своїх співгромадянок, посестер, яких безжальні рашистські бомби зігнали з рідних міст і сіл, відірвали від коханих і рідних й закинули у прекрасну й близьку мені Чехію.

АВТОР: Ольга Перебийніс

Цей лист з київської темряви я пишу до своїх співгромадянок, посестер, яких безжальні рашистські бомби зігнали з рідних міст і сіл, відірвали від коханих і рідних й закинули у прекрасну й близьку мені Чехію.

Чеський народ, чеська влада допомагають Україні так, як мало яка інша держава, тому мені стає печуче соромно, коли чеські друзі з подивом мене запитують: «Олю, ми спеціально вчимо українські слова й фрази, щоб твоїм землячкам було комфортніше й простіше порозумітися з нами, але вони часто-густо відповідають нам мовою окупантів. А ти ж нам розповідала, що українці – це самобутній народ з власною культурою, традиціями і мовою. Ми видаємо книжки для дітей українською, створюємо у кожному чеському містечку полички з українськими книжками. Тож все це марно?».

Що тут сказати? Тільки не треба мені закидати про те, що наші захисники, бережи їх Господь, часто зрусифіковані школою і середовищем, послугуються російською. Вони воюють і гинуть саме за те, щоб їхні діти були свідомими й повноцінними громадянами України. І мова у цій самоідентифікації відіграє визначальну роль.

Подивіться на чехів, серед яких ви зараз живете, на їхній непростий історичний шлях до того, щоб чеська мова стала панівною і ніхто не посмів би її принижувати чи глумитися з неї. Лише два приклади того, що чехізація у цій країні не впала з неба, а була результатом свідомого вибору і послідовних зусиль всього народу.

Історія перша. Жив собі такий Адальберт Фінгерут, який походив

з респектабельної німецькомовної пражської родини. Проїшовши довгим процесом усвідомлення важливості поваги до народу, на землі якого він живе, Адальберт Фінгерут змінив своє німецьке ім'я на чеське Войта Напрстек (уявляєте, щоб Альона з власної волі стала Оленою?). Після трагічних подій революції 1848 року він змушений був залишити країну, переховуючись від політичних переслідувань. Об'їхавши півсвіту, перебиваючись випадковими заробітками, Войта Напрстек через десять років повернувся до Праги та долучився до чеських національно-визвольних і державотворчих процесів. А ще він був активним, не побоюся цього зацькованого слова, феміністом, бо присвятив чимало

зусиль просвітницькій роботі серед чеського жіноцтва, розповідаючи їм про доступні на той час технічні новинки, що спрощували жіночу долю в господарстві. У Празі ви можете відвідати музей, що носить його ім'я, основою колекції якого є саме «скарби», привезені В. Напрстком з усіх куточків світу. До речі, пан Напрстек товаришував з дружиною першого президента Чехословаччини Шарлоттою Гарік Масариковою, яка була американкою за походженням, але для якої досконале знання чеської мови було питанням честі і принципу.

Історія друга. Магдалена Артманова, яка більше відома як Магдалена Доброміла Реттігова, до 18 років розмовляла лише німецькою. Під

впливом свого чоловіка Яна Алоїса Судіправа Реттіга вона стала чеською патріоткою і письменницею. Але найбільшу славу їй принесла книга, яка, до речі, залишається популярною і досі – «Домашня куховарська книга або вживання м'ясних та пісних страв для доньок чеських і моравських». Здавалося б, ну що тут такого – рецепти страв? Але книга ця здійснила справжній переворот у свідомості переважно німецькомовних чеських жінок. Вона не лише була написана літературною чеською мовою (що було на той час рідкістю), а й популяризувала суто чеську (переважно сільську) народну кухню. Якщо захочете спробувати щось приготувати за цими рецептами, то майте на увазі, що сім'ї тоді були великі, тому інгредієнти по вазі раджу ділити на 10).

Для чого я все це вам розповідаю? А для того, любі посестри, що бути українцем це не паспорт, і не місце народження. Це, передусім, свідомий внутрішній вибір. І, так – часом тяжка робота з «відшкрябування» від себе, а головне від своїх дітей, всього, що бодай якось асоціюється з країною-агресором, країною-монстром, включно з їхньою мовою.

Ні, я не повчаю вас – боронь Боже. Багатьом з вас я допомагала незважаючи на мову, якою ви зверталися по допомогу. Я скоріше прошу, благаю – дайте своїм дітям щастя бути гармонійними у власній країні, співати своїх пісень, носити свої вишиванки, говорити своєю мовою. Щоб їхня доля не була такою болісною, як свого часу у моєї україномовної донечки, яку в київській школі цькували – «пака не будеш гаваріть па-русскі, ми с табой не будем дружить». І це був період після перемоги Ющенка. Зараз, до слова, те убоге створіння, що цей жах ініціювало, з суто українським прізвищем Назарчук, живе як біженка в Канаді і користується на повну добросердечністю української громади.

Моїй шестирічній дитині ламали хребет і на азовському курорті, де

через те, що вона «не магла свабодно гаваріть па-русскі», на дитячому святі їй дали німу роль – мовчки стояти на сцені. І це дитині, яка напам'ять віршів знала більше, ніж дехто в житті прочитав. Але тоді в моді був агутін... А ми з нею були «жлабіхі із села», бо спілкувалися у Києві українською. При цьому малій я завжди пояснювала, що це прекрасно, що вони вважають, що ми з села, бо це почесно – бути частиною нашого хліборобського народу. Так кого-кого там прітесняли?

Знаю, забагато букв. Але це ще не все. У Празі та багатьох інших чеських містах завдяки зусиллям чеських та українських волонтерів, а також української держави з'явилося чимало осередків, де ви можете для себе і для дітей позичити українські книжки. Чимало їх з'явилося завдяки зусиллям невтомних друзів України – родини Стулікових, зокрема пані Valerie Stulíková. За цей їй велика подяка. Багато українських книжок є й у Міській бібліотеці Праги, в якій ми провели не один культурно-просвітницький захід і в якій в рамках проєкту Першої Леді Олени Зеленської створено не просто полицю, а кілька стелажів української книги. Тож було б бажання...

Багато моїх чеських знайомих сьогодні разом з нами, українцями, щиро ненавидять все, що пов'язане з країною-окупантом. Дехто з них або сам пам'ятає, або ж знає з розповідей батьків про окупацію Чехословаччини 1968 року і бачить між нею й нинішньою російською війною проти України чіткі паралелі. Деякі, коли чують російську мову в праському громадському транспорті, не можуть себе стримати, щоб не висловити все, що вони думають про росію, про путіна і про його війну проти України. А коли виявляється, що ці «носії» російської мови з України, чехи ніяковіють і ставлять мені природні запитання – «як нам вас розрізняти?», або «як це можливо, щоб через дев'ять років після початку вій-

ни українські батьки виховували своїх дітей, які молодші за цю війну, мовою країни-окупанта?».

В мене немає відповіді на ці запитання. Але в мене є переконання, що мова – це не лише національний код і засіб національної самоідентифікації. Мова також є безпековим запобіжником, маркером «свій/чужий». І коли ця система дає збій, ми стаємо вразливими для ворогів і незрозумілими для друзів.

Покоління нинішніх батьків складно в чомусь звинуватити – чимало з них, на жаль, і в період після здобуття Україною Незалежності, стали жертвами системної русифікації. Перехід на українську для багатьох з них є важким і болісним процесом ламання звичок і стереотипів. Але повірте – це процес духовного очищення, в результаті якого людина неодмінно стає вільною і щасливою, бо позбавляється тягаря рабства, який несе з собою штучна прив'язка до російського світу через його мову.

Тому незалежно від того, якою мовою ви ще говорите між собою в побуті, будь-ласка, коли спілкуєтеся з чехами, говоріть або чеською, або українською. Окрім усього іншого, попри стереотип, що чехи краще знають російську, насправді вони швидше розуміють вас, якщо ви говоритимете українською. Бо чеська і українська мови значно ближчі, ніж чеська і російська.

Але найголовніше – перейдіть на українську зі своїми дітьми. Дайте їм шанс хоча б за кордоном вирватися з рабських тенет російського світу. Дозвольте їм, на хвилі захоплення світу Україною, поваги до Українських Героїв і моди на все українське, по-справжньому відчувати гордість за свою Батьківщину. Відчути себе цілісною особистістю, а не людиною з роздвоєною свідомістю. Наші діти на це заслуговують. Їм розбудовувати нашу державу після Перемоги. Зробімо для них хоч це. ■

З повагою, Ольга Перебийніс, м. Київ.

ГОВОРІТЬ УКРАЇНСЬКОЮ, АЛЕ НЕ МОВОЮ КАТА!

Ідучи з Чехії в Україну мав місце такий випадок. У Празі на автовокзалі Флоренц в автобус зайшла жінка з хлопчиком років 4-5. І хлопчик, почувши розмови російською, почав плакати і вператися йти далі, пояснюючи чи то запитуючи: - Мам, тут росіяни?!

Мабуть самому собі важко пояснити, чому в українському автобусі говорять російською... Мама постаралась з усіх сил. Розказувала, що їде цей автобус в Рівне і Київ. Що їде в Україну. Син заспокоївся. І в автобусі, хто сидів близько них, почали гово-

рити українською, можливо не всі, але ж сам факт.

Наші діти лякаються навіть російської мови, невже не на часі замислитись? Вчіть українську, говоріть нею, хай з суржилом, але не мовою ката! ■

Татьяна Чернюк, Facebook

УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ЗГАДУЮТЬ ПОЧАТОК РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ТА ДОПОМАГАЮТЬ РІДНИМ НА ФРОНТІ

Українські біженці в Чехії згадують початок російського вторгнення до України. Учні та дорослі міста Маріанські Лазні, поділилися своїми спогадами про те, як вони проживали ті жахливі дні та розповідають як підтримують своїх рідних у лавах ЗСУ.

АВТОР: Алла Ветровцова

Від початку своєї втечі від російської війни люди діляться пережитим. Вже в евакуації в Чехії нажахані діти розказували про те, як їхні сім'ї тікали полями Харківщини, а перед їхніми автівками зупинялися розстріляні машини, а вони розверталися і тікали. У однієї дівчинки бабуся з росії телефонувала за кілька днів до війни і попереджала про початок війни, але батьки відмовлялися вірити та виїжджати заздалегідь, а коли почалися вибухи, її мама дуже плакала і все одно не хотіла їхати. Харків'яни розповідають про те, як у підвалах робили дерев'яні настили, клали матраси і вкладали туди дітей поспати. «Наш будинок ще стоїть», казали вони з надією, що повернуться. Тож їхні згорьовані спогади є свідоц-

твом воєнних злочинів РФ проти українського населення. І ці документальні нотатки мають свідчити про те.

Іра Поклад

Іра народилась та росла в Чернігові до своїх 11 років. Зараз Іра сидить у футболці з написом «Добрий вечір, ми з України» у чеській школі і розповідає, що її сім'я жила в будинку поруч з супермаркетом, і дорослі боялися, що саме туди влучить російська бомба, бо обстрілювали інфраструктуру. Міст підірвали і на інший берег було неможливо дістатися, щоб виїхати. Сім'я поїхала до бабусі в село у Чернігівській області. «Прийшли російські військові і поставили на нашому городі свій танк. На

щастя, до будинку вони не заходили, але моя мама попередила мою старшу, 15-річну сестру, щоб та замазала собі обличчя чорним, вдягла щось брудне і неприємне на вигляд і якщо росіяни будуть заходити в будинок, негайно ховатися, хоча б під ліжко. Ну ви ж розумієте, чому», – розповідає Іра. Пізніше люди їм розказували, що окупанти навідувалися до будинку, але там вже нікого не було. Сім'я Іри незабаром виїхала в сусіднє село, від біди подалі. Потім переїхали ще раз, до села де було безпечніше і вже були їхні знайомі. У одному будинку тоді знайшли притулок 26 людей-містян, у яких не було рідних в селах, їх прихистили люди, розповіла Іра. Для них все закінчилося

гаразд, Чернігівщину було звільнено, а в квітні Іра з рідними евакуювалася до Чехії.

14-літній Єгор є родом з Харкова. «Напередодні початку війни я під кінець дня пішов гуляти з друзями. Потім ліг спати і о п'ятій ранку все почалося. Коли я підійшов до вікна, і я закричав тому що в мене з вікна було видно стовп диму, метрів сорок був той дим вгору, кілометрів сім від мене. Всі машини верещали, і світло повмикалось майже у кожній хаті. Я спочатку подумав, що щось вибухнуло, але як тільки тато підійшов, він зразу сказав, що це війна, тому що так нічого не вибухає. Тато з мамою зразу почали збиратись. Десь о сьомій годині все більш-менш заспокоїлось, ми поїли, брат пішов на дах і в той момент він подзвонив і сказав, щоб ми спускались, що їдуть танки. В сусідній хаті був підвал, ми зайшли і сиділи там. В Чехії я хочу вивчитися на архітектора, і тоді всі дороги для мене відкриті. Харків я не буду відновлювати, тому що я не хочу цього торкатися.»

Олександр Гончаренко

Сашко з Донбасу, йому 14 років. Батько хлопця працює в Чехії 9 років, Олександр перед війною перебував три місяці у Маріанських Лазнях. «22 лютого я поїхав в Україну, 23 лютого я вже був в Україні і 24 лютого почалася війна. Вже наступного дня російські військові були в моєму місті Токмак. Ще перед тим, як росіяни вторглися на нашу землю, до мого міста, з'ясувалося, що сирена в місті не працює, і коли вони захопили місто, сирени не було і про це ніхто не знав, поки біля нас щось не вибухнуло і всі зразу побігли у підвали. Кілька днів ми знаходилися в підвалах, поки все більш-менш не затихло. Десь 27 лютого нам відключили воду, світло, електрику, все, крім газу. І в таких умовах ми проживали біля трьох тижнів. Кожного дня були постріли. Була окупація, але смертей було не так багато, кілька людей загинуло через вибух, бо росіяни підірвали завод та аеропорт.»

Олександр евакуювався до Чехії з мамою та сестрою, вони знайшли чоловіка, який їхав до Запоріжжя та збирав людей, які теж хотіли виїхати. Вони поїхали по зеленому коридору. «Ми їхали коло 12 годин, тому що там було дуже багато російських блокпостів. Це приблизно відстань 90-100 кілометрів, звичайно ця дорога займає від однієї до двох годин. Постійно були обстріли,

в таких умовах нам приходилось їхати. По дорозі були розбиті танки, багато загиблих людей. У Запоріжжі через день ми сіли на волонтерський поїзд до Львова і зі Львова вже прибули до Чехії.» Мама Олександра влаштувалася прибиральницею в готель, сім'я живе в Маріанських Лазнях, хлопець готується до вступу у середню школу щоб стати кондитером та працювати в Чехії. Шансів на працевлаштування в Україні він не бачить, зважаючи на наслідки війни та зруйновану інфраструктуру.

Настя, 15 років

До війни дівчинка жила у місті Новомосковськ, Дніпропетровської області. «Спогади про ці дні в мене дуже важкі, тому що до початку війни в нас почалася активна підготовка до змагань на честь 8 березня. Я ходжу на секцію волейболу, в нас є команда. Ми часто їздили в лютому до Дніпра дивитися на змагання команди «Прометей». Лютий був в мене дуже насичений, майже кожен день тренування. Я була зайнята і мені це дуже подобалось. Потім, коли.. першою прокинулася мама, о 5-й ранку, бо в мене мама дуже чутлива, вона почула вибухи. Я встала о 7-й ранку та мама мені все сказала. Я спочатку все це не сприйняла, тому що про війну я бачила тільки в фільмах або в книжках, я взагалі не думала, що в нашому столітті це може коїтися, для мене це був величезний шок. Я ще думала, чи йти мені в школу чи не

йти, чи йти мамі на роботу чи не йти. Ми просто не знали, що робити в цей час. Але ми знали, що це вже буде війна, тому що мій батько служить в АТО та його за три дні вже забрали і ми розуміли, що це вже є.»

Батько Насті зараз воює, іноді дівчина йому пише. «Ім не можна багато розповідати, але він каже, що ситуація там важка, але він тримається. Йому подобається бачити, що він переживає за своє життя та як оборонити свою країну, а не за наше з матір'ю життя, тому що він відправив нас до Чехії.»

Настя та її матір допомагають та підтримують дух українських воїнів. В Україні вони збирали речі. «Зараз ми просто скинемо гроші на ЗСУ, спілкуємося з батьком, розкажемо йому всілякі добрі новини. Та він там своїм співробітникам в ЗСУ розповідає. Вони там всі переказують новини, щоб якось заспокоїти один одного. В нас в чеському класі ми постійно щось ліпимо, та відправляємо все туди, в якісь благодійні фонди. Це постійно відбувається, ніхто не забуває, що коїться в нашій країні, поки ми тут.»

Настя зіпнула kota, але каже, що було важко вирішити, який оберіг зіпнути для воїнів ЗСУ.

«Коли батько мій від'їжджав на фронт, він взяв мою в'язану іграшку, бо я вмю в'язати, це є його оберіг. Я, в принципі, знаю, що їм треба. Їм неважливо, як це виглядає, що це таке, їм важливо, що це зробили діти,

та що про них пам'ятають та їм є за кого боротися. Просто, не дивлячись на наших військових, які вони великі, потужні, дуже сильні чоловіки, але в них дуже велика душа, абсолютно в кожного. Їм не треба ліпити щось таке мужнє, таке.. жорстоке. Їм дуже подобається, коли це якийсь котик, собачка, це дуже добре.»

Кіріл Придатко, з міста Суми, 15 р.

До Чехії Кіріл приїхав до тьоті, яка тут працює. Батьки залишилися в Сумах. «24-го лютого вранці я був у спортивному ліцеї в якому навчався. Оголосили екстрену евакуацію. Із Сум в смт Краснопілля мене вивезли знайомі моєї мами. 24-го лютого ввечері окупанти колонами стояли на вулицях Краснопілля (це 45 км від Сум, а від Сум до кордону з РФ – 5 км). В окупації ми пробули з 24-го лютого по 6 квітня, час від часу були обстріли авіацією або танками. 2-го червня із літака СУ-34 росіяни випустили 3 авіабомби по житловому будинку моїх сусідів.»

Спогади дорослих про початок війни

Алла до війни працювала в порту міста Маріуполь. Їй пощастило вирватися з міста до того, як там розпочалися нищівні обстріли російських загарбників. «Все відбулося дуже швидко, люди не встигли схаменутися. Коли під кінець першого дня під вечір все вщухло, ввечері потомлені люди просто відпочивали. Я з сином вирішила покинути місто, але евакуація містян владою не була організована. Ми отримали смску від знайомих, що готується потяг і можна виїхати. Ми поїхали другим потягом, але ми тоді не знали, що після нього буде ще один і на цьому все. Місто опинилось у блокаді.» В Чехії Алла влаштувалась на роботу та підтримує зв'язок з матір'ю, яка залишилась в Маріуполі.

Інга з Харкова каже, що жила у Харкові, у Північному районі, неподалік від Білгородської траси, яка підходить до Білгорода, до кордону. Вже за лісом проходить кордон з РФ. Оскільки район на пагорбах, було добре видно, як росіяни підтягували з Білгороду на кордон гаубиці та як їхня артилерія обстрілювала район Старий Салтов. Інга розповідає, як над їхніми головами свистіли ракети і поцілювали будинки Салтова.

«Ми прокинулися від вибухів, бомбили екопарк Фельдмана, це близько до нас. Звичайно, ми з чоловіком дуже злякалися і не могли зрозуміти,

що робити, чи дітей будити. Ходили туди-сюди, намагалися читати новини. Було зрозуміло, що щось відбувається, але наскільки це серйозно? Довгий час мовилось про те, що буде війна, але ми не вірили. Здавалося, що це просто розмови, що нас залякують. До останнього, поки не прокинулися від звуків вибухів, ми не вірили, що це може статися. Було дуже страшно, і в перший день, і пізніше, ми прожили в Харкові ще місяць. Танки росіян заходили в Харків, на тролейбусній зупинці стояв обгорілий БТР. Було кілька дрг, то це вони заходили. Наші діти ходили, «любувалися» цим видовищем. Найстрашніше було те, що весь час літало, виходиш на вулицю, а там постійно над нашими головами свистить. Все було закрито, аптеки, магазини. Коли трохи відкрили продовольчі магазини, ми купували не те, що потрібно, а те, що було. Сусіди передавали, де що є, і ми бігли туди. Як у найгірші часи перестройки. Електрики не було дуже довго. У кого з сусідів були генератори - там поруч приватний сектор - ми ходили до них, погрітися, телефони зарядити. Отоплення не було, був березень, на вулиці мінус 20. То ми намучилися.

Мої батьки казали, що поки є вода і світло, вони нікуди не пойдуть, а я розуміла, що якщо виїдемо без них, то потім вже їх не зможемо забрати. До нашої дев'ятиповерхівки влучив снаряд. От ми й дочекались, що в наш будинок влучила бомба, відключився газ, у нас не було опалення, електрики, води і газу. В такому стані ми прожили добу, поки збирали речі та домовлялися, що все-таки виїдемо з Харкова.

Я не знаю, як, але діти, Слава Богу, це перенесли. Навіть коли був дуже сильний обстріл селища Жуковського, це недалеко від нас, було багато вибухів, у моєї подруги відірвало балкон, страшно. В мене посивіло все волосся.»

Інга з дітьми стояли в коридорі квартири, вона молилася а син читав казку «Чарівник Смарагдового міста», під звук падаючого скла, коли в будинок влучила бомба і сипалося скло у всіх вікнах.

«З батьками ми виїхали до Полтави, там було спокійно. А до Чехії ми виїхали тому що в мене діти навчаються, а там немає електрики, вони дистанційно вчать, один в університеті, а молодший – у онлайн

школі. Ви ж розумієте, коли немає електрики..світло відключають по всій Україні.»

Людмила Круликівська з села Мала Зубовщина Житомирської області приїхала з дітьми до Чехії не як репатріантка - волинська чешка - але як біженка війни. Завдяки власній рішучості Людмила – голова спілки чеської громади у Малій Зубовщині – змогла швидко евакуювати багато родин до Львова, а звідти вже до Чехії. «24 лютого розпочалася війна. Нам зателефонували з чеської Національної Ради і сказали, що можна брати людей, дітей, щоб врятувати від війни. Але ситуація була дуже складна щоб виїхати з Коростеня, тому що на Житомирщині підірвали мости. І неможна було виїхати ні до Житомира, нікуди. Було дуже складно також з бензином, неможливо було доставити його до цих чеських автобусів, що чехи надали малинській та житомирській спілкам. То я взяла людей, замовили автобуса в Коростені, ми доїхали до вокзалу, посадили людей і дітей в потяг і поїхали через Львів. Це була складна дорога, діти плакали. Все це було дуже жакливо. І приїхали ми в Маріанські Лазні. Там нас вже чекали.» Ця евакуація мало не коштувала Людмилі життя, вже під Прагою, в автобусі, коли вона опинилась на грані смерті від інфаркту. Врятував її чеський медперсонал та JIP, реанімація і лікування.

У вересні того ж 2022 року Людмила Круликівська з дітьми повернулася на Житомирщину, працює як і раніше директором будинку культури, стала волонтеркою та активно допомагає фронту. Щоправда, жалкує, що не навчилася плести кікімори, виробу яких Людмила бачила на майстер класі Празької Криївки на День української культури в Маріанських Лазнях. Але вже купила мішки та інші матеріали для виробу. В Маріанських Лазнях пані Людмила працювала асистенткою чеських вчителів в адаптаційних групах для українських дітей – біженців війни. Каже, що до Чехії обов'язково приїде, але зараз має бути в Україні та наближати перемогу над російськими загарбниками. «Мене часто запитують: чому ти не лишилась, ти чешка, мову знаєш, моя відповідь всіх добиває. - Україна мене потребує більше в цей час, мені потрібно людям допомогти. Вирішила, що потрібно повернутися, щоб був мир і перемога.» ■

САКРАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПАМ'ЯТОК В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

«Ми пішли в цю світову завірюху тільки тому, щоби наша Україна... могла проголосити, що хоче мати власне місце під сонцем...» – із листа фронтових стрілецьких частин до Загальної Української Ради, 11 листопада 1915 року.

ПІДГОТУВАВ: **Юрій Ключівський**, керівник інформаційно-аналітичної служби «Європейсько-східний діалог» (IASSED), Прага, лютий 2023 року.

та що варто вважати сакральним – йтиме мова у цьому матеріалі...

За кілька останніх місяців, з часу повномасштабної російсько-української війни, інтерес до України та, особливо, до її героїчного спротиву російським загарбникам – суттєво зріс, причому не тільки до її збройних сил чи керівників країни але й до всього українського. Світ, ніби відкрив для себе не тільки незламну країну але і її громадян, їх мову, державні атрибути, звичаї, культуру тощо. Отже, цивілізація, шукаючи відповідь на питання стійкості та

мужності українського народу, буде мусіти звертати увагу на історію європейської країни зі столицею у Києві, яка майже чотири століття перебувала «в тіні» кількох північно-східних імперій.

При цьому, варто не забувати, що у багатьох країнах світу й, особливо – у Європі, українці були знані, як давня й самостійна нація а наші предки за сотні років здійснили чимало добрих справ та залишили своїм нащадкам у спадок чисельні історичні артефакти, частину з яких можна сміло віднести до сакральних пам'я-

Історичні паралелі – це ще й про те, коли наше минуле значною мірою визначає й наше майбутнє. Саме через це ретроспектива подій більш як 100-літньої давності майже повністю тотожна з нашим сьогоденням: та сама битва за існування держави України й з тим самим ворогом зі сходу – росією.

Правда, тоді в еміграцію до Чехословацької Республіки втекли біля 20 000 українців, коли сьогодні кривава, російсько-українська війна – вигнала з домівок майже 500 000 громадян України, які у статусі біженців отримали тимчасовий притулок в Чеській Республіці.

Як та чим жили тоді, у міжвоєнні роки українці, яких події у рідній країні примусили перебратись на чеські та моравські землі, а також які справи та яку пам'ять залишили по собі наші співвітчизники з тих буремних часів

Перше видання "Кобзаря" Т.Г. Шевчанка, 1876 року в Празі

ток українства. Чи не найкращим прикладом такої спадщини можна, по праву, вважати Чеську Республіку.

Відомі українці в історії Чехії

Саме в цій центральноєвропейській країні можна знайти «сліди» багатьох відомих українців, одні з яких певний час діяли та проживали в Чеській Республіці а деякі там й – поховані, інші, які – ніколи навіть не були у цій країні, наприклад – видавались. Так, в Празі, на будові відомого Палацу Жофін (Palác Žofín) у 1956 році було розміщено меморіальну дошку відомому українському класику Іванові Франку (1856-1916), який відвідав Прагу та виступив з промовою на I з'їзді слов'янської прогресивної молоді, 18 травня 1891 року. Там же, в Празі на вулиці Добровського (Dobrovského) 872/28 можемо побачити меморіальну дошку, на будинку в якому, в 1920 році проживав Михайло Грушевський (1866-1934) – Президент УНР.

Меморіальна дошка першому Президенту Української республіки Михайлу Грушевському на будинку в Празі де проживав у 1920 р.

Одним із сакральних українських пам'яток можна сміливо назвати пам'ятник Т.Г.Шевченку в Празі (автори пам'ятника – громадяни України, скульптори В.І. Зноба і М.В. Зноба та архітектор В. Дірова). Відомо, однак, що Тарас Шевченко ніколи не був в Празі, але з Чехією його пов'язує поема «Єретик» (1845) присвячена національному героєві Чехії Янові Гусу, яка оповідає про останні години життя і його боротьбу з католицьким духовенством в Чехії. Коли ж в 1876 році російська імперія, в черговий раз намагалась заборонити українську мову, то саме в Празі вийшло перше і нецензуроване видання «Кобзаря». Пам'ятник Т.Шевченку встановле-

Монумент Т.Г. Шевченку в Празі, який відкрито 25 березня 2009 року

но неподалік від середмістя Праги на площі Кінських в історичному районі Сміхов (адміністративно належить до району Прага 5) – посередині скверу перед представництвом ООН у Чеській Республіці. Образ Шевченка, втілений авторами пражського пам'ятника, – це молодий поет, що лівою рукою до серця притискає сувій (імовірно, з власними поезіями). Для відображення обличчя поета за основу був взятий його ранній автопортрет. Монумент Шевченкові відкрив особисто Президент України В. Ющенко під час державного візиту до Чехії 25 березня 2009 року.

Скарби дерев'яної архітектури Закарпаття в Чехії

Справжніми скарбами архітектури можна вважати народні дерев'яні церкви колишньої Підкарпатської Русі (нині Закарпатської області), які є сакральними шедеврами не тільки для закарпатців але й для усієї України. Коли в 1919 році тодішнє Закарпаття увійшло до складу першої Чехословацької Республіки, чеські фахівці були першими, хто звернув увагу на унікальну особливість церковної архітектури краю. Упродовж десятиліття, стараннями чеських меценатів, письменників, учених – 5 церков із різних куточків краю були перевезені до тодішньої Чехії. Саме завдяки їх вивезенню вдалось втримати у доброму стані та зберегти ці сакральні будівлі.

Найстаршою на чеських землях українською архітектурною пам'яткою є церква Святої Параскеви в містечку Бланско, що на півдні

Морави. Православна церква зведена в 1601 році й походить із Нижнього Селища, що поблизу Хуста. Українська церква мала прикрасити виставку сучасної культури в Брно в 1928 році. Та кошти на її купівлю й перевезення виділило Міністерство шкільництва Чехословаччини тільки в 1936 році. З архівів відомо, що допомагав встановлювати розібрану на фрагменти церкву талановитий закарпатський тесля Михайло Салейчук. Нині церква служить Чехословацькій Церкві Гуситській.

Другим шедевром є дерев'яна греко-католицька церква Успіння Богородиці, зведена на початку 18 століття, із закарпатського села Обава, що поблизу Мукачеве. Її викупив і в 1930 році перевіз до Чехії підприємець і меценат Отто Кресшмер. Церква встановлена на Гусовій горі в містечку Нова Пака і славиться багато різьбленим іконостасом у стилі рококо з кінця XVII століття.

А в східно-чеському селі Кунчіце прописалась дерев'яна церква Архангела Михаїла, котра походить із села Глиняни, що поблизу Тячева. Церква збудована наприкінці 17 століття, її до Чехії в 1931 році перевіз відомий меценат Едуард Шебела.

В 1930 році із закарпатського села Велика Копаня до міста Добржіков помандрувала греко-католицька, дерев'яна церква Всіх Святих, зведена ще в 1669 році. За 16 тисяч крон її викупив і перевіз залізницею відомий чеський політик, перший міністр національної оборони Чехословаччини Вацлав Клофач. Після проведеної в 1931 році реконструкції церкву було відкрито а сам Клофач називав «добржиковським скарбом».

Пам'яткою української народної архітектури, донедавна, пишалась і Прага, де розміщувався (до пожежі, яка знищила будівлю у жовтні 2020 року) один з найкрасивіших дерев'яних храмів – греко-католицька церква Святого Архангела Михаїла. Вона була зведена наприкінці 18 століття в селі Великі Лучки, а перевезена до Праги в 1928 році як експонат до красназвочої збірки Національного музею в Празі. Церква була встановлена в садах Кінського в центрі туристичної Праги. Поблизу української церкви розташований і Швандовий театр, який довершує український акцент у цьому районі Праги. На сцені Швандового театру в 1924 році з великим успіхом виступав відомий театр Миколи Садовського.

Продовження в наступному номері

Корисна інформація з різних ресурсів в одному місці!

НА ПОРТАЛІ ВИ ЗНАЙДЕТЕ
ДОПОМОГУ У ТАКИХ СФЕРАХ
ЯК:

Чеська мова

Діти

Навчання

Події

Психологічна допомога

Культура

Гуманітарна допомога

Школа

Медицина

Робота

Житло

Інформація

PORTAL UA

Відскануйте QR-код та
перейдіть на портал

WWW.PORTALUA.CZ

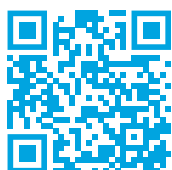
KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

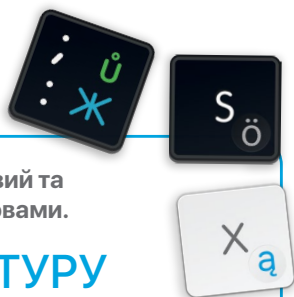
Для реалізації наклеек була вибрана найкраща технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклеек на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkyaklavesnici.cz
E info@prelepkyaklavesnici.cz
T +420 721 751 155

English version:
W www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%
при закупівлі
будь-яких наклеек
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

ADAPTAČNÍ CENTRUM CHODOV

ЦЕНТР АДАПТАЦІЇ ХОДОВ

Адаптаційний центр «Ходов» приймає українських дітей віком від **3** до **12** років, які не отримали місця в чеському дитсадку чи школі. Нові групи відкриються у **понеділок, 5 вересня**.

Для реєстрації та додаткової інформації звертайтеся до Енге Чамідулліні:

773205982
bulate99@gmail.com

ГОЛОВНИЙ КООРДИНАТОР
MGR. PETR PIJÁČEK

[FACEBOOK.COM/ADAPTACNICENTRUMCHODOV](https://facebook.com/adaptacnicentrumchodov)

PŘIŠLI S MÁLEM

PŘINÁŠEJÍ MNOHEM VÍC

„Kvůli válce jsem musela svou zemi opustit.
Díky vám ale můžu začít nový život.
A jako učitelka vám vaši laskavost vrátit.“

ANASTASIA - UPRCHLICE Z VINNYCJA

zacitspolecne.cz